

Khuyết tật và khuyết tật tâm lý

Bước 1-Khuyết tật và khuyết tật tâm lý

Để hiểu khuyết tật tâm lý liên quan đến bệnh tâm thần, trước tiên quý vị nên tìm hiểu ý nghĩa của 'khuyết tật'. Video này tóm tắt nhanh về quyền con người theo Công ước Liên Hiệp Quốc về Quyền của Người Khuyết tật.

Khuyết tật là gì?

Khuyết tật có thể ảnh hưởng đến cách một người sử dụng cơ thể hoặc não của họ, cũng như khả năng để làm công việc trong môi trường của họ. Khuyết tật có thể là:

- Khuyết tật về giác quan như bị điếc
- Khuyết tật về cơ thể như chấn thương cột sống
- Khuyết tật trí tuệ ở những người gặp khó khăn học tập, hoặc
- Khuyết tật tâm lý từ **bệnh tâm thần**(có thể gặp nhiều khó khăn hơn để 'thấy' hoặc hiểu)

Có nhiều cách khác nhau để hiểu khuyết tật là gì, chủ yếu là mô hình xã hội và mô hình y tế

1. Mô hình xã hội

Trong mô hình này, 'khuyết tật' là do những người khác trong xã hội không hiểu những thách thức đặc biệt mà người khuyết tật phải đối diện. Mô hình xã hội coi 'khuyết tật' là sự tương tác giữa người khuyết tật và môi trường đầy thách thức, chẳng hạn như chướng ngại về thể chất và thái độ của những người khác. Mô hình xã hội hỗ trợ quyền của người khuyết tật để họ tham gia đầy đủ trên cơ sở bình đẳng với mọi người khác.

2. Mô hình y tế

Trong mô hình này, 'khuyết tật' là một căn bệnh. Khuyết tật hầu như được xem là vấn đề của cá nhân, không phải do môi trường. Mô hình này tập trung vào những gì một người không thể làm.

Quan điểm xã hội và y tế

Dưới đây là một thí dụ về quan điểm của hai mô hình này cho cùng một vấn đề:
Một người được sinh ra không có chân:

- mô hình y tế về khuyết tật có thể nói rằng khuyết tật là không có chân
- mô hình xã hội về khuyết tật có thể nói rằng những người không có chân không thể sử dụng các phương tiện cộng đồng bởi vì các tòa nhà, xe hơi và đường phố được thiết kế cho những người có chân. Các rào cản trong môi trường dẫn đến khuyết tật. Bằng cách thay đổi môi trường, tình trạng khuyết tật sẽ giảm, thí dụ như làm đường dốc cho xe lăn, thang máy

và gắn trong xe bộ phận điều khiển bằng tay.

Thật hữu ích nếu quý vị hiểu cả hai mô hình khuyết tật, vì quý vị có thể làm việc với cả hai dịch vụ y tế và xã hội để có được sự hỗ trợ quý vị cần.

Hãy nhớ rằng, sự hồi phục không chỉ là thay đổi một người. Phục hồi cũng là thay đổi môi trường – xã hội của chúng ta – thay đổi để mọi người dễ gần gũi nhau hơn. Điều này cũng bao gồm việc thấy sự khác biệt có thể là điểm mạnh như thế nào!

Trong khi một người có thể có sự khác biệt ảnh hưởng đến cuộc sống của họ, trọng tâm của chúng ta là tạo cơ hội cho họ tham gia vào xã hội trên cơ sở bình đẳng với những người khác.

Nói thêm về khuyết tật tâm lý...

Khuyết tật tâm lý có nghĩa là cách quý vị suy nghĩ, cảm thấy hoặc giao tiếp với những người khác có thể tạo thành chướng ngại để quý vị tham gia đầy đủ trong cuộc sống.

Giống như thuật ngữ khuyết tật, có **hai cách** để hiểu về khuyết tật liên quan đến bệnh tâm thần:

- khuyết tật tâm lý xã hội (dựa trên mô hình xã hội) và
- khuyết tật tâm thần (dựa trên mô hình y tế).

1. Khuyết tật tâm lý xã hội

Thuật ngữ ‘khuyết tật tâm lý xã hội’ đến từ Công ước Liên Hiệp Quốc về Quyền của Người Khuyết tật.

Từ ‘tâm lý xã hội’ đến từ hai điều:

- 1) Tâm lý học – cách quý vị hiểu các trải nghiệm, thế giới, sự xúc động và cảm giác; và
- 2) Xã hội – cách người khác nhận xét về người mắc bệnh tâm thần, hoặc những gì xã hội định nghĩa là ‘bình thường’.

Khuyết tật tâm lý chủ yếu đề cập đến tác động xã hội và kinh tế lên cuộc sống của người mắc bệnh tâm thần, những thứ như kiếm tiền, mua những thứ cần thiết, hoặc mối quan hệ với bạn bè hay gia đình. Khuyết tật tâm lý mô tả những vấn đề một người gặp phải liên quan đến bệnh tâm thần của họ, làm ảnh hưởng đến khả năng tham gia vào cuộc sống.

2. Khuyết tật tâm thần

Khuyết tật tâm thần tập trung vào các tác động và phương pháp điều trị các triệu chứng được y học xác định, liên quan đến sự chẩn đoán bệnh tâm thần.

Quan điểm tâm lý xã hội và tâm thần

Trang mạng reimagine.today sử dụng thuật ngữ ‘khuyết tật tâm lý xã hội’ vì muốn tập trung vào các tác động xã hội và kinh tế lên cuộc sống của người mắc bệnh tâm thần.

Trong khi không phải tất cả những người mắc bệnh tâm thần sẽ trải nghiệm khuyết tật tâm lý xã hội, những người có nhiều khả năng để trải nghiệm những thứ như:

- thất nghiệp
- sức khỏe kém
- khó khăn với các mối quan hệ
- nhà ở không thích nghi hoặc vô gia cư.

Sự hỗ trợ phù hợp có thể làm giảm đáng kể tác động của tình trạng khuyết tật tâm lý.

Liên kết hữu ích

[Công ước Liên Hiệp Quốc về Quyền của Người Khuyết tật \(United Nations Convention on the Rights of People with Disabilities\)](#) [PDF]

[Làm sáng tỏ Khuyết tật Tâm lý Xã hội: Lời Phát biểu Quan điểm trên Diễn đàn Bệnh nhân Tâm thần và Người Chăm sóc Quốc gia về Khuyết tật Tâm lý Xã hội liên kết với Bệnh Tâm thần \(Unravelling Psychosocial Disability: A Position Statement by the National Mental Health Consumer and Carer Forum on Psychosocial Disability Associated with Mental Health Conditions\)](#) [Trang mạng]

no results